

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie og Meeninger

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 195. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540296476400/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

- os. I 1685 havde Louis XIV ophævet det næsten 90 år gamle nautiske edikt, der sikrede de franske reformerte (huguenotterne) trosfrihed. Helt frem til 1791 var huguenotterne nu uden borgerlige rettigheder i Frankrig. – *Det fortrød dem*: Det gjorde dem vrede.
- 50 *Frontin mon cher*: fransk: Frontin, min kære. – *Patagoner*: indianerne i Patagonien i det sydligste Sydamerika; af betydelig legemshøjde. – *Ribbe-Stød*: stød i ribbenene. – *sankede*: samlede. – *til Ansæelse*: tilsyneladende.
- 51 *standsede*: standsede. – *over den anden*: [den ene] efter den anden. – *toede*: tørrede.
- 52 *Løberen*: lakajen. – *Gouvernanten*: huskærterinden. – *Marquis af V****: En marquis er en fransk adelsmand i rang mellem hertug og greve. V*** står uden tvivl for Voltaire, forfatteren af *Candide*, der siden 1755 ejede lystslotet Les Délices uden for Genève og siden 1758 tillige slottene Ferney og Tournay på grænsen mellem Frankrig og Schweiz (jf. s. 167). – *ærlig*: ordentlig, anstændig. – *Eremitage*: fransk: ensom bolig.
- 53 *Blessurer*: sår. – *Contusioner*: kvæstelser som følge af slag. – *Spiritus vini*: latin: vinsprit. – *Attention(s)-Pulver*: sindsbevægelse. – *galant homme*: fransk: gentleman. – (de folkerigste) *Steder*, her: stæder, byer. – *Formaal*, her: offer. – *Zirkel*: cirkel dvs. omgangskreds. – *Maitressen*: elskerinden. – *Favoriten*: tyrannens mandlige yndling.
- 54 *Procuratører*: sagførere. – *det menneskelige Kjøn*: menneskearten. – *Rulle*: rolle. – *Saturnus*: planeten Saturn; den yderste planet som kan ses med det blotte øje, og den yderste kendte i Ewalds levetid. Uranus opdagedes i 1781. – *Slag*: slags.
- 55 *Mopse(s)*: moppe, en skodehund. – *Bemærkelse*: betydning.
- 56 *Mil-Syge*: sygelig melankoli, der tidligere mentes at stamme fra miltten. – *tykt Blod*: trægtilfyldende blod, der tidligere mentes at forårsage enten nungsind (som her) eller sanselighed. – *Prakker*: tiggere, stoddere. – *Aradien*: landskab midt på øen Peloponnes i Grækenland. Blev både i oldtiden og senere besunget som et idyllisk hyrdelandskab, lykkens sted på jorden. – *Vraaer*: afkroge. – *Ekkel*: afsky. – *Schadenfroh*: tysk: en skadefro person. – *Misanthropen*: menneskehadere. – *equivoque*: ekvivokke, tvetydige.
- 57 *Intet mindre*: slet ikke. – *før Tiden*: før tiden. – *zierligste*: fineste.
- 58 *alforbeftig*: alt for stærk. – *Krig med Algier*: I 1769 havde søroverstaten Algeriet erklæret krig mod Danmark for at presse Danmarks traktatlige ydelser i vejret. Som svar sendtes i 1770 en dansk flådeafdeling ned for at indtage byen Algier, hvilket dog mislykkedes. En følge af fiaskoen var det i øvrigt, at Ewalds beskytter, J.H.E. Bernstorff, mistede sin post som udenrigsminister (jf. s. 169). – *Freden imellem Russen og Tyrken*: Rusland og Tyrkiet førte en af deres mange indbyrdes krige 1768-74. Danmark var traktatligt forbundet med Rusland. – *Aabenbaringen*: Johannes' Åbenbaring, det sidste skrift i Det nye Testamente. Skuldre i en række syner de sidste tider før verdens undergang og Kristi genkomst. – *staae tiere Fare*: står oftere i fare. – *Phænomenon*: græsk: fænomen.
- 59 *Ewa havde Lyst at spise Æbler*: syndefaldet, jf. 1. Mosebog kap. 3. – *Et Æble*